

Romano hangos

13.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 3 • VYŠLO 2. KVĚTNA 2012

zprávy

BRNO – Na adrese Francouzská 68 stavební firmy obnovily třetí dům v tzv. problémové zóně. Do ní patří ulice Bratislavská, Cejl, Francouzská, Körnerova, Přádlácká, Stará, Hvězdová, Spolková a Soudní. Celkem jde o 155 bytových domů, jen 57 z nich se nachází v majetku města. Původně se v opraveném domě nacházelo 18 bytů, užívalo se osm, ostatní byly zničené. Po rekonstrukci má každý byt hygienické zázemí. Celkové náklady činí 24,5 milionů Kč. Jen zatím nevíme, kolik sociálně slabých rodin zde získalo byty.

PRAHA – Do Prahy přišly statistické informace Eurostatu z Bruselu, které udávají míru nezaměstnanosti v jednotlivých zemích Unie. Nejnížší je v ČR, a to pouhých 6,8 %, v Německu a Rakousku nejvýše do 7 %, nejvyšší nezaměstnanost do 20 % pak mají ve Francii, Portugalsku, Polsku, Maďarsku, Slovensku, Litvě, Lotyšsku a Estonku. V Řecku 21 %, ve Španělsku 23,6 %. Není u nás tedy všecko špatné. V Řecku mají největší dluh, který čítá 165 % HDP (hrubý domácí produkt), zatím co u nás pouhých 41 % HDP, což vůbec neznamená, že bychom se měli nějak radovat.

EISENACH – Stačilo málo, aby trio neonacistů v Německu, které v uplynulých letech zavraždilo nejméně deset lidí, nebylo nikdy chyceno. Kdyby nebylo mléka a pár housek, které si šel koupit osmašedesátiletý důchodce. Vyskytl se zrovna v místě, kde nakládala bicykly do auta dvojice neonacistů, která předtím vyloupila banku v Eisenachu. Aby nevzbudila podezření, přesouvala se po přepadení banky k autu na kolech. Teprve teď došlo k ozřejnění tohoto detailu ze známého případu, který před časem vzrušil Německo. (romea.cz, kh)

1. máj: V Praze bitky, v Brně letos klid

Na 1. máje se letos anarchisté a neonacisté střetli přímo na Václavském náměstí. Neonacisté zneužívají Svátek práce pravidelně. Vždy v sudý rok si ke své agitaci vybírají Prahu, v Brně se na ně můžeme „těšit“ zase příští rok.

Foto: Petr Topič, idnes.cz

Kvůli krizi zesiluje i rasismus

BRNO – Romové v Evropě. Tak znělo téma odborného semináře, na němž v pátek 27. dubna v brněnském sídle ombudsmana diskutovali mj. zástupci Evropské asociace na obranu lidských práv (AEDH) a Českého helsinského výboru (ČHV). Přijeli z 19 zemí Evropské unie.

Hluboce zakořeněné násilí a diskriminace vůči Romům je běžným jevem napříč evropskými zeměmi, míní zástupci AEDH. Napětí roste i v souvislosti s hospodářskou krizí, kdy mezi lidmi klesá tolerance.

Podle Anny Šabatové z ČHV mezi lidmi panuje o Romech řada předpokladů. „Romové chtějí pracovat, podílet se na společném soužití a není jim to umožňováno,“ uvedla. Často podle ní jde o reprodukování staré historické představy o této menšině. „Hodně lidí, kteří se později setkají s Romy, zjistí, že situace

je jiná. Jsme hodně ovlivňováni nepřímými důkazy. Pro Romy je hodně těžké získat práci. Jeden z typických předpokladů je právě to, že nechtějí pracovat,“ řekla Šabatová.

Stav v České republice a jiných zemích dnes nechtěla srovnávat. „Byla jsem šokována situací na italských předměstích. Některé násilné akty jsou také například v Maďarsku ještě silnější, než jsme zažili v minulosti,“ uvedla. Kritizovala například poměry ve Francii, která v minulosti vyhostila rumunské a bulharské Romy. „Žádná země není prostá násilí,“ poznamenal francouzský zástupce AEDH Pierre Barge. Šabatová v této souvislosti řekla, že některé západoevropské země se k Romům chovají, jako by to nebyli evropští občané.

Odborníci v Brně řešili i aktuální situaci v Bělehradě, odkud bylo podle Šabatové vyhoštěno asi 250

romských rodin a prý se tak stalo bez upozornění a vyjednávání. Lidé údajně nedostali srovnatelné příštěši. „Z toho vidíme, že vyhošťování Romů není nic nového a stále pokračuje,“ uvedl bulharský člen AEDH Stoil Cicekov.

ČHV uvádí, že v České republice roste averze většinové populace vůči Romům. Průzkumy a sondáže prý ukázaly, že za deset let stoupla asi z 60 na 75 procent.

Podle AEDH jsou Romové největší evropskou etnickou menšinou čítající 10–12 milionů lidí. Denně se potýkají s předsudky, netolerancí, diskriminací, sociálním vyloučením a chudobou. Odborníci v Brně diskutovali o třech tématech – násilí vůči Romům, diskriminaci Romů a o přístupu menšiny k jejím právům. V posledním z bloků se zabývali tématem potvrzení důstojnosti Romů. (www.romea.cz)

z obsahu

Bronx? Samá herna...

Co přinesla akce proti gamblingu
strana 2

Práva Romů v Evropě

Z konferenčního příspěvku Jany Horváthové...
strana 3

Nekončený problém

Petr Přihoda říká: podívat se pravdě do očí, čím dřív, tím líp
strana 3

Na festivalu Khamoro o anticiganismu

Přijedou odborníci z celé Evropy
strana 4

Dana Mičolová o Bohu

Rozhovor Veroniky Kačové s šéfredaktorkou Naší Iskérky
strana 6, 7

Adriana Pačanová: Kubánské rytmy a činku do ruky

Ve třetím letošním čísle Romano hangos necháme naše čtenáře trochu nahlédnout do života Adriany Pačanové ze Sokolova, která se učí v oboru kuchař-číšník na tamní živnostenské škole.

Její prarodiče pochází z Banské Bystrice, ale rodiče Adriany a ona sama se narodili v Čechách. Otec Vojtěch pracuje jako svářeč, matka v textilce. „Bratru Markovi je osmáct, učí se na instalatéra, ve volném čase vzpírá a boxuje. Mladší Vojtěch si box zatím neoblíbil, má teprve dva roky, sestra Jenifer je šest,“ vypočítává Adriana sourozence.

V prostředí, kde vyrůstala, se mísily romské i neromské vlivy.

„Jsme trochu muzikantská rodina, občas se u nás mluví romsky. Ale když jsme byli malí, tak na nás naši romsky nemluvili vůbec, protože bychom se pak podle nich nenaučili pořádně mluvit česky. Moji rodiče umí dobře romsky, ale chtěli abychom splynuli s českým prostředím. Pořádně romsky jsem se proto nakonec naučila spíš od svého okolí než doma,“ skoro omluvně krčí rameny.

Kamarádů měla Adriana podle vlastních slov vždycky dost z obou prostředí. A to už na základní škole v Sokolově, kam chodily asi dvě stovky Romů. „Je mně jedno, jestli je někdo zelený, oranžový nebo

fialový,“ směje se. Přímou na nějaké rasistické ústky si ze své „základky“ nevzpomíná, učitelky se podle ní chovali k Romům i Neromům stejně.

To se ale nedá říct o situaci všeobecně. Adrianě Pačanové připadá, že většina Čechů je rasisticky zaujatá a nerozlišuje mezi Romy ty, kteří jsou vzdělaní a žijí normálním stylem a ty obtížně přizpůsobivé. Někteří učitelé v severních Čechách se přímo zúčastňovali protiromských demonstrací.

Na romskou středoškolačku má ale Adriana přece jen jeden netradiční zájem – ráda vezme do rukou Pokračování na str. 5

zaznamenali jsme

VARNSDORF – Lednové úmrtí dvaadesátileté ženy ve Varnsdorfu a její dřívější napadení některými Romy spolu podle policie nesouvisí. Podle pitvy šlo o přirozenou smrt. Ta tehdy přitom vzbudila ve městě velké pobouření a demonstrace. Pokolikáté již Romové byli nespravedlivě osočeni?

BRUSEL – Cena práce je v ČR devátá nejnižší v EU. Uvádí to Evropský statistický úřad Eurostat. Celkově vychází jako levnější práce u členských zemí EU patřících k postkomunistickým zemím. V západních zemí je cena za práci vyšší. Nejnižší bývá v Bulharsku – 3,5 eura za měsíc, u nás 8,4, kdežto v Belgii například 39,3. Evropský průměr činí 23,1 eura za měsíc.

BŘECLAV – Po protestech z 22. dubna se v Břeclavi situace vrací do normálu. Skupinky Romů se opět usadily na oblíbeném místě u Shopping centra. Rodiče všech dětí se bojí posílat děti do školy, ty romské i ty neromské. Je to normální? Skoro, kdyby se zase nerozšířila fáma, že dvě Romky měly zmlátit mladou dívku v restauraci U zubra. Ukázalo, že to nebyla pravda. K incidentu sice došlo, ale útočnicemi nebyly Romky, ale Češky, jak se s oblibou nyní říká. Ale ani tato zpráva situaci příliš nezklidnila. (romea.cz, kh)

Naši čtenáři tam v Karviné... Foto: Lukrecius Chang

Mostem mezi klientem a úřadem

BRNO, VYŠKOV – V práci s osobami ohroženými sociálním vyloučením často narážíme na nedůvěru klientů k úředníkům. Jak ji překonat? Zprostředkovatelem může být terénní pracovník neziskové organizace, pracující přímo v rodinách klientů. Praktickou ukázkou může být spolupráce organizace IQ Roma servis a města Vyškov. Díky vstřícnému přístupu a celkové spolupráci města Vyškova a terénní pracovnice IQ Roma servisu má první klientka programu Prevence a řešení zadluženosti na bydlení nájemní smlouvu a hradí si svůj dluh. IQ Roma servis v obci působí od

roku 2009, s městem Vyškov intenzivně spolupracuje od roku 2010. Hlavní témata, která společně řeší, jsou bydlení a zadluženost na bydlení, komerční zadluženost, sociální zabezpečení a péče o děti, doučování, školní docházka, volný čas a další vzdělávání dětí ohrožených sociálním vyloučením, zejména Romů. V současné době, kdy IQ Roma servis pracuje přibližně s 50 klienty, je terénní pracovnice v obci úředníky i vedením města přijímána velmi pozitivně a je brána za odborníka na řešení uvedených témat a prostředníka mezi úřadem a klientem. Nela Živčáková, Tomáš Pavlík IQ Roma servis Brno (www.iqrs.cz).

Herny v brněnském „Bronxu“: Čeho je moc, toho je příliš

BRNO – Od letošního jara poukazovalo sdružení IQ Roma servis na nadměrnou koncentraci barů a heren v sociálně vyloučené oblasti Brna.

Zmíněným podnikům věnuje IQ Roma servis zvýšenou pozornost, protože svou snadnou dostupností přispívají k zadlužování místních obyvatel a tím zhoršují sociální úroveň v celé lokalitě.

„Do kampaně jsme v rámci pedagogického programu IQRS zapojili klienty navštěvující nízkoprahový klub organizace. Děti jsou nositeli myšlenky kampaně. Vyrůstají totiž v tomto hernami přeplněném prostředí, které utváří jejich hodnoty, postoje a pohled na svět. S jejich pomocí vznikají i materiály, které lze využít k další medializaci,“ upřesňuje Petr Vašek, pedagogický pracovník sdružení IQ Roma servis.

V první fázi kampaně klienti ve dvou skupinkách prošli ulicemi Cejl a Bratislavská, kde mapovali počet podniků, obchodů a organizací. Z nich některé uspokojují existenční potřeby (textil, obuv, potraviny), druhé bývají naopak zdrojem rizik (bary, herny, zastavárny).

Malí klienti dospěli k těmto výsledkům: V průběhu „monitoringu“ na ulicích Cejl a Bratislavská vyjádřili i své názory na toto místo. Ulice je podle nich nebezpečná, protože „jsou tu úchylové a fetišci“. Vi o rodičích, kteří „chodí do herny a nic nedávají dětem“. Tento komentář doplňuje opět Petr Vašek: „Klienti si také myslí, že spousta problémů tady způsobují sami Romové. Majitelé heren ale podle klientů dokážou velmi dobře využít ke svému zisku.“

Kampaň proti gamblingu probíhala i v běžném provozu nízkoprahového zařízení pro děti a mládež. Klienti vyjadřovali své představy o tom, co je gambling může stát.

Do hracího automatu vyrobeného z papíru vepsali: hodně peněz, rodina, život, postavení ve společnosti, lidi, který máš rád, kámoši, čas.

Tomáš Pavlík IQ Romaservis, Brno (www.iqrs.cz).

Diskuze – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

	Bratislavská	Cejl
Herna, casino	8	10
Hospoda, bar	6	17
Zastavárna, bazar	7	16
Potraviny	16	15
Hřiště, park, centrum volného času	5	2
Obchod s oblečením, obuví	8	12
Zlevněnka	1	2

Co nečekaného by nám všem mohl přinést rok 2012?

Někde se o tom píše, lidé jsou ovlivněni různými dokumenty o konci světa, které by mělo nastat už v tomto roce. Prý v prosinci. Nevím, koho vůbec napadlo tohle zlo vyřknout. Vůbec o tom mluvit, psát... Rok od roku se přece doba mění jak v dobrem, tak zlém. V každém životě by mělo být něco špatného, ze kterého by se člověk mohl nějak poučit. Veškeré zklamání, bolesti, smutek, všechno přece souvisí se životem. Předpokládá se, že by se mělo dařit veškerému obchodu a komunikaci, ale prý také mnoha emocím, nepřehledným situacím, agresivitě a nervozitě. Některým z vás by mohla pomoci láska, a to pravá a čistá.

Když se podívám, jaký jsem měla minulý rok, tak vám řeknu, že celkem náročný. Ale našla jsem v něm i něco dobrého. Člověka, který mi je oporou vždycky, když potřebuju. Vyskytly se i těžké chvíle. Ale hudba mě vyléčila a dodnes léčí. Je vždycky se mnou, když ji potřebuju, a nikdy mi neumře. Všechno záleží na člověku – jak si život udělá, takový ho má. Pokud bude chtít do svého srdce přijmout dobré věci, tak je přijme, pokud ale ne, bude hůř. Člověk musí brát všechno, protože život je o tom, nabízí nám dobro i zlo zároveň. Čím se můžeme my sami bránit? Tím, že budeme mít v životě přátele, věrnou

lásku a dobrý pocit ze světa. Tím, že budeme naslouchat sami sobě, protože veškeré naše myšlenky, přání či pocity nám našeptávají naši strážní andělé, kteří nás chrání a jsou vždycky s námi. V životě se setkáme s tím, s kým se potkat máme. Nemíneme se v cíli se svým manželem, partnerem nebo s tím, s kým máme nevyřízené účty. Máme-li se setkat se známou duší z minulého vtělení, najdeme ji třeba na opačné straně zeměkoule. Přeskočí jiskra známých energií a my si uvědomíme, že k sobě nějak patříme. Veronika Kačová Vedoucí souboru Cikne Čhve, Nový Jičín.

Náš nekonečný romský problém

Dnešní Romové už nejsou někdejšími nomády, ba ani těmi, jejichž pochybnou integraci aranžoval totalitní režim. Jsou těžce frustrovanou populací, pro většinovou společnost obtížně snesitelnou. Pozadí jejich sesuvu tvoří obdobný proces na české straně, totiž demoralizace většinové (české) společnosti. Ta probíhá na jiné úrovni, je subtilnější, méně zřetelná, a když se chce, lze ji elegantněji zastít.

Obě společnosti jsou rozbité, ta romská víc. Obě zaujímají k institucím parazitní postoj, Romové „vybydlují“, Češi „tunelují“.

Romové zapomněli romštinu a nenaučili se česky, mluví chudíčkým „etnolektem“, ve srovnání s nímž je obecný úpadek české jazykové kultury méně nápadný. Schopnost sebekritické reflexe je na české straně snižená, na romské prakticky nulová.

I zánik schopnosti nomádského života a tradičních romských řemesel má na naši straně protějšek. Ztratili jsme fortel svých předků, kteří jej třibili za starého Rakouska a první republiky, i jejich schopnost postarat se o sebe. Romové, ale i mnozí Češi, mají strach z budoucnosti a touží po „sociálních jistotách“. Pořád ale vycházíme z toho srovnání jako „beati possidentes“ (šťastní, kdo mají). Romové nemají nic.

Řešit, anebo retušovat

Vztah většiny k této menšině připomíná vztah západních společností k třetímu světu. Jeho podloží je špatné svědomí. Tak zvané vyspělé země se je snaží odčinit financová-

ním projektů pomoci. Vytvořily si ideál multikulturního soužití (USA vsadily na pozitivní diskriminaci). A uložily si zdrženlivost v podobě politické korektnosti, tj. zákazu chování a rozhodování, jímž by se kterákoli minorita mohla cítit dotčena. Dobrá vůle „nediskriminovat“ (nečinit rozdíl) se ukazuje jako naivní, neboť rozdíly tu jsou a některé (např. mezi migranty z islámských zemí a domácnostmi) se prohlubují.

U nás nelze ve vztahu k Romům mluvit o multikulturním soužití, protože ti o svou kulturu přišli. Pozitivní diskriminace, v USA zčásti úspěšná, by snad mohla být schůdnou cestou, ale zdoluhavou a nákladnou, k čemuž česká společnost není ochotna.

Zavedli jsme jen politickou korektnost. Ta zakazuje mluvit o Romech „neslušně“. Není radno říkat „romští neplatiči“, ale jen „neplatiči“. Nemáme říkat, že jsou nepřizpůsobiví nebo že těsným soužitím s Romy trpí i neromští občané. Jsou to jen kosmetické úpravy. Jejich

účinek je neblahý, znemožňuje svobodnou diskuzi o našem romském problému v jeho plném rozsahu.

Politická korektnost se tváří jako morální imperativ. Její pohnutkou je obava, že otevřený („nekorektní“) přístup povede k eskalaci nevraživosti. Jde o postoj pokrytecký. Ta nevraživost tu je a působí podprahově. Romové nadále vytvářejí z nezbytné ghettu, kde je čeká ještě hlubší propad. Média pranýřují protiromské výpady našich výchovně zanedbaných juniorů, ale veřejnost zůstává mrazivě netečná. Romské téma je vytěšněno, nutnost politické korektnosti působí jako cenzura. Jeho zamlčených aspektů se chápou kruhy, jímž se říká „krajní pravice“. Ta ale vyjadřuje cosi, co má reálné důvody, nesluší se však přiznat to nahlas. Zametání pod koberec vede k eskalaci napětí, jehož budoucí vyústění může být krajně neblahé.

Co s tím můžu dělat?

Těsné soužití s Romy je těžko snesitelné. Veřejnosti vadí, že jejich životní „na podpoře“ jde na její útraty, jinak ji to nezajímá. Úřady si objednávají sociálně inženýrské projekty, efekt není znám nebo je známo, že nic nefunguje. Nikdo neví, co s tím. Romové až na výjimky nespolupracují. Co s tím? Prvním předpokladem je podívat se pravdě do očí. Čím dřív tím líp.

Petr Příhoda
Lékař, publicista, Praha.
Z přílohy Katolického týdeníku
Perspektivy, ročník 2007,
pro RH zkrátila a upravila
Klára Samková.

komentář

Integrace Romů – stále pohyb v kruhu

JANA HORVÁTHOVÁ

Špatná vymahatelnost práva Romům ztěžuje cestu k integraci a naopak nepostupující integrace je brzdou k cestě za zlepšením právního postavení Romů. Je to tedy bludný kruh, z něhož vede cesta ven skrze systematicky, trpělivě a přísně důsledně realizované inkluzivní programy ve všech klíčových oblastech života. To se ale neděje a v brzké době z důvodu neblahé politické i ekonomické situace není ani velká naděje, že by takové programy mohly nastartovat.

Romové tedy fakticky stále nemohou plně využívat všech svých práv, a to pro nízký stupeň jejich zapojení do společnosti, pro stále špatnou orientaci v možnostech, které nabízejí majoritní systémy, jichž po staletí nebyli oficiální součástí.

První důvod nedostatečné vymahatelnosti práva u Romů je tedy historický – právní postavení Romů v současné společnosti stále ovlivňují minulé etapy jejich dějinného vývoje, to, co prožívaly generace Romů a na co navazují generace dnešní. Současnost je jen dalším bodem na jediné ose, která vychází z minulosti, proto není dobré ji opomíjet, mnohdy skýtá náhled na kořeny dnešních jevů.

V dobách, kdy měli „cikáni“ zákaz vstupu do prakticky všech evropských křesťanských zemí, byli tito „škůdci“ z právního řádu majority vyloučení, právo majority neskýtalo jejich ochranu. Pro svoji ochranu měly romské skupiny své vlastní zákony, které byly určeny k přežití Romů v těžkých časech. Po generace se Romové učili, jak přežít v zakázaném prostoru, jak se žít na úkor majority, jak vlastní mazaností přelstít z jejich pohledu „falešné gadže“, kterým a priori nedůvěřovali.

Oficiálně mimo společnost u nás Romové stáli do roku 1950, kdy konečně přestal platit zákon o potulných cikánech. A za pár let poté zase začala překotná asimilace komunistickým státem řízená po vzoru stalinské národnostní politiky. Cíl byl cikány jako zaostalé etnikum, které nesmělo být etnikem nazýváno, nechat beze stop splynout.

Po listopadu 1989 byl konečně aspoň v teoretické rovině nalezen správný směr politiky vůči Romům. Místo asimilace to měla být integrace – umožňující integrovaným uchovat pozitiva z vlastní kultury. Tristní a dnes už i fatální je, že k zahájení systematické realizace poměrně dobře zadaného cíle vlastně nikdy nedošlo.

Romská otázka je problémem politický a politické reprezentace, než aby se pustily do řešení tohoto giganticky přebujelého problému, preferují snadnější taháky na své voliče. Ani při posledních volbách však volitelné strany nezařadily na volitelná místa žádné romské kandidáty, což o přístupu k problému svědčí jednoznačně!

Nesouhlasím v tomto bodě s jinak sympatickou vládní zmocněnkyní M. Šimůnkovou, která nedávno prohlásila, že stát koná dostatečně v této věci. Osobně to vnímám tak, že v dnešní vyhořelé době vláda není ani dostatečně semknuta ani soustředěna k řešení tak závažného a hlubokého problému, jen hasí lokální požáry. Nutné systémové změny (zejména ve školství) jsou v nedohlednu a snad jako zastírací manévry nečinnosti se o tématu hojně diskutuje. Neřešení tzv. romského problému, jeho ignorance znamená proloužení fakticky neplnoprávného postavení Romů. Přitom Romové plně zapojení do života společnosti by užívali všechna svá práva nejen ke svému prospěchu, ale k užítu celé společnosti, v níž žijí. Měli bychom totiž Romy vzdělanější, soběstačnější, klidnější, vyrovnanější a tedy příjemnější. Taková změna by obraz vzájemného soužití jistě významně ovlivnila.

Romům stále chybí potřebné navazování „mezigenerační výměny“ ve věci nekonfliktního soužití Romů s Neromy. Čím více budeme držet Romy v izolaci jejich ghett, čím více se jich budeme stranit, tím více budou uplatňovat po generace vžitě praktiky pro život na okraji a budou se jako pradávni „okrajoví lidé“ chovat. Je známá pravda, že v případě nerovnosti dosáhneme rovnosti jen nerovným přístupem. Tedy cílenou podporou, důrazem na dobré vzdělání, trpělivou a důslednou terénní sociální prací. Ale i osvětou celé společnosti silou médií, která svůj potenciál stále nevyužívají. Zpravodajství i veřejnoprávní TV skutečně preferuje negativní zprávy o Romech, je nesmírně těžké prosadit do vysílání cokoliv pozitivního. Pochopitelnější, i když stejně nepřírozené je, že Romy nikdy nevidíme v reklamě, jako by snad u nás ani nežili. Mnozí si to jistě přejí, ale s Romy budeme žít i nadále. Jak řekl už někdo jiný, jen „jde o to, jak“.

Redakčně kráceno z příspěvku Jany Horváthové na konferenci Romové v Evropě – přístup Romů k jejich právům.

www.romea.cz

Romský informační portál

Paul Oglesby: Chceme podpořit Dekádu romské inkluze

Před časem se americká ministryně zahraničí Hillary Clintonová setkala v Sofii s představiteli romských organizací v Bulharsku. Během tohoto setkání zdůraznila potřebu každé vlády mít plně integrované také etnické menšiny do chodu země a oznámila, že Spojené státy se připojí k Dekádě romské inkluze jako oficiální pozorovatel. Další podrobnosti zjišťovala Jana Šustová na Velvyslanectví Spojených států amerických v České republice, kde pozvání k mikrofonu přijal tiskový mluvčí Paul Oglesby.

Co vedlo Spojené státy k tomu, že se připojily k Dekádě romské inkluze jako oficiální pozorovatel?
Vláda Spojených států obecně a především ministryně zahraničí Clintonová se dlouhodobě po celém světě zabývají diskriminací podle etnika či rasy. V Americe víme z vlastní historie, jak důležité je bojovat s takovouto diskriminací. Chceme podpořit Dekádu romské inkluze, abychom co možná nejvíce pomohli jejím členským státům v jejich snaze zlepšit podmínky pro Romy.

Chystají se Spojené státy nějak konkrétně přispět k začleňování Romů v Evropě – například sponzorováním projektů či předáváním zkušeností?

Spojené státy podporují řadu programů, které nabízejí příležitosti pro Romy jak v České republice, tak i ve střední a východní Evropě. Mohu-li jmenovat několik z těch mnoha příkladů, tak tady v České republice vláda Spojených států finančně podporovala první školní projekt, který zavedla Liga lidských práv sídlící v Brně. Tato lidskoprávní organizace podporuje začleňování, vzdělávání a přístup jinak znevýhodněných skupin dětí do běžných škol a tříd. Tento rok Velvyslanectví Spojených států opět finančně podporuje Světový romský festival Khamoro, především semináře o diskriminaci Romů a další akce na festivalu. Sponzorujeme také mnoho studijních cest v rámci našeho Mezinárodního programu hostujících vedoucích představitelů, z nichž některé zahrnovaly Romy nebo lidi, kteří se zabývají romskou tematikou. Například teď máme program, v jehož rámci pošleme ředitelku občanského sdruže-

ní IQ Roma servis na tři týdny do Spojených států, kde bude studovat antidiskriminaci a zrovnoprávňující programy ve Spojených státech. Také proběhla řada programů po celé Evropě včetně Česka, Slovenska, Makedonie, Srbska, Rumunska a Bulharska, které byly vytvořeny za účelem odstranění diskriminace a nabídnutí příležitostí pro Romy v těchto zemích.

Připojení USA k Dekádě romské inkluze oznámila 5. února ministryně zahraničí Hillary Clintonová na setkání s představiteli romských organizací v Sofii. Kdo konkrétně o připojení rozhodl?

Podle našeho systému, našeho systému federální vlády, hlavní individuální odpovědnost za zahraniční politiku Spojených států má prezident Obama. Ale samozřejmě jeho hlavní poradkyně v otázkách zahraniční politiky je ministryně zahraničí Hillary Clintonová. Takže hlavní osoba odpovědná za důležitá rozhodnutí v zahraniční politice USA je prezident USA – prezident Obama.

Zaznělo ve vysílání Čro v pořadu O Roma vakeren.

Romanôľil

**www.rnl.sk – Rómsky nový list
Noviny Rómov na Slovensku**

Součástí Khamora bude i seminář o „anticiganismu“

PRAHA – Světový romský festival Khamoro zahájí v rámci svého programu 1.–2. června dvoudenní mezinárodní odborný seminář Nové tváře anticiganismu v moderní Evropě.

Anticiganismus se stal v Evropě běžným jevem, obecně přijímaným způsobem myšlení a reakcí mnoha lidí všech kategorií ve společnosti. V dobách ekonomické krize a politického chaosu mají společnosti sklony k hledání obětího beránka. Romové byli vyobrazeni jako negramotní jedinci, kteří se nechťejí integrovat, což perfektně zapadá do představy o tom, co je v naší společnosti špatné. Připraveni o patřičné vzdělání a vyřazení z trhu práce jsou Romové označováni jako parazité v těch samých společnostech, které je po staletí utlačovaly a přehlížely. Bez urgentního omezení tohoto fenoménu a zastavení všech forem diskriminace a segregace romské populace Evropa riskuje, že znovu prožije temné dny minulosti. Veškerá opatření v oblasti vzdělávání, zaměstnávání, bydlení a zdravotní péče nebudou úspěšná bez vyřešení tohoto jevu, který je skutečnou překážkou pro úspěšné zavádění vládních politik.

„Hlavním cílem mezinárodního odborného semináře nazvaného Nové tváře anticiganismu v moderní Evropě je upozornit na vystupňování anticiganismu v Evropě a vyzvat členské státy Rady Evropy, aby se boj proti tomuto fenoménu stal hlavní prioritou,“ říká pro Romano hangos ředitelka občanského sdružení Slovo 21 Jelena Silajdžić.

Přednášející:

Thomas Alan Acton

Emeritní profesor romských studií na University of Greenwich. V roce 1967 vedl první letní školu s karavany pro romské děti v ilegálním táboře nedaleko Londýna a v roce 1974 získal titul doktor filozofie v oboru britská romská politologie v Oxfordu. Publikoval nespočet knih a esejí, působil jako tajemník National Gypsy Education Council a tlumočnick britské delegace na několika světových romských kongresech. V současné době je tajemníkem International Gypsy Lore Society, patronem London Roma Support Group, členem Scientific Committee of the European Academic Network on Romani Studies a tajemníkem Brentwood Gypsy Support Group.

Adem Ademi

Je bakalářem moderních věd a technologií. Pracoval jako novinář v makedonských médiích. Působil jako poradce pro romskou problematiku ve Foundation Open Society Institute Macedonia a také jako poradce ministra v makedonské vládě. Dále je profesionálním školitelem neformálního vzdělávání certifikovaným Radou Evropy. V roce 2010 se připojil k Dekádě romské inkluze. V současné době pracuje jako programový koordinátor pro sekretariát Dekády romské inkluze v Budapešti.

Jarmila Balážová

Vystudovala žurnalistiku na Fakultě společenských věd UK. Spoluzakládala ve veřejnoprávním Českém rozhlasu romskou redakci, kde připravovala program romského vysí-

lání O Roma vakeren. Od roku 2003 je šéfredaktorkou měsíčníku Romano voďi (Romská duše). Deset let pracuje v Českém rozhlase 6. V roce 2006 získala prestižní novinářskou cenu Karla Havlíčka Borovského.

Andrea Bučková

Získala magisterský titul v oboru sociální pedagogika na Univerzitě M. Bela v Banské Bystrici. Převážná část její profesionální kariéry ve veřejné správě i v neziskovém sektoru se dotýká problematiky marginalizovaných romských komunit. Působila na Úřadě vlády SR jako zplnomocněnkyně vlády pro romskou komunitu. Od roku 2010 pracuje jako ředitelka odboru sociální inkluze ve Fondu sociálního rozvoje, který je zprostředkovatelským orgánem Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR.

Eva Davidová

Jedna z předních vědkyň a badatelek zabývajících se Romy v České republice a na Slovensku. Etnoložka, historička umění a etno-socioložka. Spoluzakladatelka Muzea romské kultury v Brně a oboru romistika v České republice a na Slovensku. Od poloviny 50. let se věnovala systematickému studiu romského života a kultury. Mnoho let působila jako profesorka na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Je členkou International Gypsy Lore Society a International Romani Union.

Markus End

Politolog. Studoval ve Freiburgu, Grenoblu a Hamburku. V současné době pracuje na své doktorandské práci na Technické univerzitě v Berlíně. Jeho disertace bude zaměřena na strukturu a fungování moderního anticiganismu. Publikoval mnoho článků o anticiganismu a je spoluautorem dvou souborů (Antiziganistische Zustände a Antiziganistische Zustände 2), jeden byl vydán v roce 2009, druhý vyjde v nejbližší době.

Esen Fikri

Právnička působící od roku 2005 jako členka bulharské komise na ochranu proti diskriminaci, kde se věnuje především soudním procesům a případům týkajícím se diskriminace, aktivně se podílí na prevenci a monitorování. Je bývalou

členkou Equinet Executive Board a spoluautorkou několika publikací prezentujících bulharskou antidiskriminační legislativu. Pravidelně přednáší na národních i mezinárodních fórech a získala magisterský titul na Univerzitě v Sofii (Bulharsko) a v Nancy (Francie).

Gabriela Hraňaňová

Bakalářka politologie a magistra mezinárodních vztahů a diplomacie. V roce 2007 obdržela postgraduální stipendium od Roma Initiative Office, Open Society Institute. O rok později začala působit jako ředitelka Kanceláře pro záležitosti romské komunity na Úřadu vlády ČR, kde se zabývala strategiemi a koncepcemi týkajícími se romské integrace. V roce 2011 přesídlila do Bruselu, kde působí na pozici Policy Coordinator pro ERGO Network.

Angel Ivanov

Bakalář oboru vzdělávání a romský jazyk na Univerzitě Veliko Turnovo, Bulharsko. Později pracoval pro European Roma Rights Centre (ERRC), kde se začal více věnovat situaci v oblasti lidských práv Romů po celé Evropě. Poté dostal od ERRC nabídku na práci na studii zahrnující čtyři země (Bulharsko, Maďarsko, Srbsko a Rumunsko) nazvanou Role křesťanských kostelů při prosazování sociálních změn v romských komunitách. Absolvoval pracovní stáž v Roma Education Fund (REF), kde se blíže seznámil s problematikou vzdělávání Romů ve střední a východní Evropě.

Štefan Kati

V současné době studuje filozofii na Institutu romských studií, Fakultě sociálních věd a zdravotní péče, Univerzita v Nitrě. Zaměřuje se na akademickou práci a výzkum v oblasti sociální práce orientovaný na přehlížené romské komunity na Slovensku. Aktivně se zúčastnil mnoha domácích i zahraničních vědeckých konferencí a je autorem a spoluautorem několika článků a statí ve slovenských i zahraničních časopisech. Pracuje jako asistent šéfredaktora časopisu International Journal of Romani Language and Culture.

Marko Knudsen

Prezident European Center for Antiziganism Research (EZAF) od roku 2002; ředitel RomNews Network od

roku 1995. Mezi hlavní cíle EZAF patří boj za politickou korektnost, podpora vědeckých výzkumů a boj proti diskriminaci Romů. Má dlouholeté zkušenosti s potíráním rasismu a anticiganismu a spolupracuje s mezinárodními organizacemi a institucemi (OSCE, OSI, Council of Europe, European Roma and Travelers Forum, Roma Youth Network).

Klára Kalibová

Právnička, analytička a zakladatelka občanského sdružení In IUSTITIA, poradenského centra pro oběti násilí. Zabývá se výzkumem, publikační činností a přednášením o násilí, rasismu a ultrapravicových hnutích. V letech 2009–2010 získala stipendium Fulbright Masaryk a strávila několik měsíců prací s předními neziskovými organizacemi zabývajících se rasovou nesnášenlivostí, extremismem a antisemitismem v USA. Pravidelně spolupracuje s agenturami bojujícími za prosazování zákona, státními a mezinárodními médii a studenty zabývajících se problematikou rasové nesnášenlivosti a konfliktů. V letech 2004–2010 působila jako národní expertka Fundamental Rights Agency na rasové násilnosti. V současné době dokončuje doktorandské studium práv na Masarykově univerzitě v Brně.

Hristo Kyuchukov

Jeden z předních evropských odborníků v oblasti psycholingvistiky. Je specialistou na romský jazyk, vzdělávání romských dětí a romskou kulturu. Je doktorem lingvistiky na Univerzitě v Amsterdamu (1995) a dále získal dva doktoráty v oblasti vzdělávání v Bulharsku (1998, 2002). Autor mnoha monografií, textů a článků. V současné době přednáší na Free University of Berlin, Německo. Je také redaktorem International Journal of Romani Language and Culture a International Journal of Psycholinguistics and Sociolinguistics.

Brigitte Luggin

Působí na pozici Head of Communication v Delegaci Evropské komise v České republice. Vystudovala politologii na University of Bologna a získala magisterský titul v oboru Evropské politiky na London School of Economics. Do služeb Evropské komise vstoupila v roce 2003.

Dzhevid Mahmud

V Bulharsku získal magisterský titul na právech a v Budapešti na Central European University magisterský titul v oboru veřejná politika. Od roku 2000 se angažuje v romském hnutí v Evropě. V současné době se v ERRC podílí na budování a implementaci strategie zákonů; spolupracuje s právníky, soudci, organizacemi podporujícími ochranu lidských práv a dalšími relevantními institucemi.

Anita Németh

Je bakalářkou v oboru sociální práce na University of Eötvös Loránd. Připravila několik průzkumů zabývajících se romskou otázkou a sociální problematikou a působila jako sociální pracovnice. V současné době se podílí na projektu Central European University nazvaném Roma English Language Program a pracuje jako mentorka v Snetberger Music Talent Centre. S velkým zapálením pomáhá znevýhodněným romským dětem (jako byla ona sama) rozvinout jejich talent.

Csaba Oláh

Vystudoval kulturní antropologii na University of Miskolc. Pracoval v Gömörském muzeu a od roku 2011 spolupracuje s největší maďarskou alternativní sítí škol, která se snaží pomoci dětem ze znevýhodněných komunit. V současné době studuje angličtinu na Central European University. Jeho životním cílem je pracovat na změně postavení Romů v Maďarsku.

Robert Rustem

Má více než dvanáctileté zkušenosti s hnutím za občanská práva a bojem proti rasismu a anticiganismu. Je také autorem Youth Strategies pro pět regionů v Makedonii a autorem mnoha článků zabývajících se právy Romů, lidskými právy a bojem proti anticiganismu. Od roku 2007 působí na pozici Head of the Secretariat v European Roma and Travellers Forum (ERTF) ve Štrasburku. Aktivně se podílí na práci Rady Evropy související s menšinami, diskriminací a inkluzí.

Stanislaw Stankiewicz

Novinář a pedagog, absolvent Varšavské univerzity, člen International Council Auschwitz-Birkenau a polského vládního výboru pro romské záležitosti. Člen Council for Electronic Media v Polské televizi. Zakladatel a prezident Rady polských Romů. Spolupracuje jako expert s Radou Evropy. Od roku 2004 je prezidentem International Romani Union (IRU).

Marek Szilvási

Působí na pozici research officer v The European Roma Right Center. Je magistr sociologie a filozofie na Univerzitě Palackého v Olomouci, získal magisterský titul v oboru evropská integrace a procesy budování identity (Euroculture, Europe in the Wider World) na University of Groningen v Nizozemí. V současné době dokončuje doktorandské studium v oboru politická sociologie. Dříve pracoval v sekretariátu Dekády romské inkluze a v European Sociological Association (ESA).

Odborný seminář není přístupný veřejnosti.

Adriana Pačanová: Kubánské rytmy a činku do ruky

Dokončení ze str. 1

pořádnou činku a hodí si ji nad hlavu. „Vzpírání provozuju už nepřetržitě tři roky a ten sport prostě miluju. Jsem dvojnásobný mistr, nebo vlastně mistryně České republiky, třikrát mistr Karlovarského kraje a pětkrát jsem skončila na Světovém poháru v rakouském Lochenu jako třetí,“ vysvětluje.

A něco z těch „obyčejnějších“ zálib? Stejně jako u jejích spolužáků v tomhle věku bychom u Adriany v poličce s CD nahrávkami a kasetami objevili kapely hrající ve stylu hiphop, techno, drsný metal a rock, ale i Daru Rolins a Karla Gotta, stejně jako zpěváky a skupiny Gipsy.cz, Rytmus, Gipsy Kajkoš atd.

Mladá Romka, co umí zvednout pěkných pár kil nad hlavu, ve svém volnu ráda vyrazí na diskotéku. Tam, kde ji znají, problémy nezažívá. „Berou nás normálně, prostě hned čau, ahoj,“ popisuje.

Tanec Adrianu baví, do tanečního souboru chodila od sedmi let. „Organizoval to můj otec, měl sdružení a chodilo nás tam asi padesát Cikánů. Tančili jsme hip-hop, kubánské rytmy, latinskoamerické tance, ale i romské, pořádne jsme se rozparádili, bavilo nás to moc.“

Ted' něco málo o plánech do budoucna. „No, rodinu bych si ráda přidala až tak v pětadvaceti, děti bych chtěla mít až budu mít všechno připravené na žití s mou budoucí láskou. U nás v rodině je základ vyučení a práce, jinak ani krok,“ zdůrazňuje odhodlaně mladá Romka. Kdyby si měla vybrat nějakou exotiku, z cizích zemí by se jí nejvíc líbilo a žilo asi v Itálii. Ráda by ukázala, že „Romové nejsou jen na sociálkách“, chtěla by si pořídit vlastní auto a byt a mít pracovitěho muže. „Nejradši kuchaře-číšníka,“ svěřuje se se svými sny.

Adriana je ráda, že má pro svoje cíle a plány podporu rodičů i sourozenců. Zatímco někteří její vrstevníci, hlavně mezi Neromy, v to-

mhle věku zkouší doma svoje první rebelie, budoucí romská servírka na své rodiče nedá dopustit: „Otec dělá pro Romy celej život, pořádá akce pro děti vždycky ze svých peněz a ne z žádných dotací. Má slabost pro chudší děti, tak jim někdy sám nakoupí hračky nebo pastelky atd., byl s nimi na zájezdu. Snaží se vést Romy k tomu, aby se začali vzdělávat a vyrovnali se majoritě. Prostě aby šli nahoru podobně jako v Americe černoši. Otec mně i mým sourozencům pořád říká - musíte se učit a být lepší než majorita a ukázat jí, že my Romové jsme vzdělání a slušní.“

Adrianu baví focení, a kdyby mohla fotit pro nějaký časopis, byla by velice ráda.

Protože tahle čínorodá Romka nezůstává uzavřená v jednom či druhém světě, ptáme se jak vnímá postavení romské a neromské ženy. „No neromská žena asi nevaří každý den teplé jídlo, ale romská žena, ta skoro každý den,“ zastává se rozhodně romských dívek.

A jaké změny u Romů i Neromů by Adriana ráda viděla? Češi by podle ní neměli své děti vychovávat k averzi proti Romům, ve školách mělo skončit rozdělování na romské a neromské třídy. „Romské děti jsou někdy výbušnější, takže podle toho reagují, když slyší hlášky, že Cikáni patří do plynu.“

U romských sociálně slabých rodiny považuje Adriana za nutné změnit výchovu dětí, začít slušně žít, připravovat děti na jejich profesi. Vadí jí, že někteří Romové jsou závislí na sociálních dávkách: „Nemají snahu začít slušný a pořádný život, žijí ze dne na den, nepřemýšlí dopředu, nedělají si starosti. Člověk jako by jim musel někdy přinést všechno pod nos. Někteří z nich začali emigrovat, to znamená utíkat před problémy. Dali tak majoritě najevo, že se nechtějí přizpůsobit a vzdělávat. Pro tyhle lidi je pak těžký něco dělat protože tak

žijí z generace na generaci a vleče se to s nimi dál a dál. Prála bych si, aby většina Romů byla vzdělaná a ukázala to majoritě. Já sama jsem hrdá že jsem Romka.“

Pokud jde o romské taneční soubory, je tahle snaživá dívka trochu kritická: „Když si vezmeme jejich repertoár, tak ho někdy kopírují jeden od druhého a nemají svou fantazii, aby vytvořili něco nového. A když se jim náhodou něco povede, tak to zkopírují všechny romské kroužky.“ Nesouhlasí ale, že by tomu bylo podobně i u písni: „Kdepak, nejsou většinou podobné. Něco jiného jsou skladby poslechové, koncertní nebo písničky co se hrají na zábavách.“

Pro českou politiku nemá Adriana moc pochvalných slov. Projevuje se v ní negativně to, že politici, hlavně lokální, rasistické nálady využívají a někdy i podněcují. Dělají to podle ní ale rafinovaně, protože otevřeně rasisticky věci už dneska „na plnou pusu“ říct nemůžou.

A kdo z veřejně působících osobností projevuje podle Adriany největší sympatie k Romům? „Tak určitě Lucie Bílá, ta se k nám určitě neotočí zády! Samozřejmě pro Cikány hodně dělá Rytmus. Všichni Romové jsou na něho hrdí že aspoň on něco dokázal a že je významnou osobou a celebritou, že ukázal majoritě že i Romové mohou být respektováni. Je to náš Boss! Všichni Romové ho moc milujeme. On ukázal Česku i Slovensku že i Cikán může být víc než Čech,“ domnívá se.

A vzkaz sportovní vzpěračky na závěr? Chtěla by hlavně poděkovat svým rodičům: „Svou práci dosáhli toho, že nepatříme k těm sociálně slabým a vedou mě i sourozence k normálnímu pořádanému životu. Náš otec Vojtěch Pačan nám dává velkou sílu i naději v téhle těžké době. Přeju všem Romům, abych jim jejich rodiče dávali taky to co mě a mým sourozencům poskytují rodiče moji.“ **Ptal se Pavel Pečinka**

Dana Mičolová: Bez Boha si neumím představit ani den

Uvěřte, že život má smysl a vaše víra vám pomůže vytvořit odpovídající realitu. Život se skládá ze samých shledání a loučení. Každý den vám do života vstupují noví lidé, vy jim řeknete dobré ráno, dobrý večer. Někteří pak s vámi zůstanou jenom pár minut, další několik měsíců a jiní třeba celý život. Se všemi se ale vítáme a po čase zase loučíme. I já jsem se poznala s jedním hodným člověkem, který hledal, až našel. V tv době době jsme se oba nacházeli na stejném místě. A proto jsme si jeden druhému padli do oka. Chtěla bych vám představit Danku Mičolovou. Je velmi aktivní, ochotná, plná dobrosrdečnosti, pracovitosti, trpělivosti, ochoty pomáhat ostatním. Působí jako šéfredaktorka občasníku Naše Iskérka a dobrovolnice občanského sdružení Iskérka. Posuďte sami...

Asi každý člověk někoho v životě najde a ten mu něco dá. Pomůže mu, poradí a jde dál. I ty jsi přišla do mého života a pomohla mi. Je v tobě jakási síla. Jsi přátelská a máš klid v duši. Chtěla bych tě čtenářům RH představit. Přiblížit jim naše setkání a také jim něco důležitého sdělit. Vzpomněla by sis na den, kdy jsme se poprvé setkaly?

Pracovala jsem v jedné neziskové organizaci, zabývající se prodejem a propagací Fair Trade výrobků. Prošla jsem výběrovým řízením a vstupním pohovorem. Tehdy jsem se setkala s milou, sympatickou a aktivní romskou slečnou Veronikou Kačovou. Dali jsme se do řeči a najednou mi připadlo, že ji znám hodně dlouho. Přitom jsme se znaly jen jeden den a něco mě k ní přitahovalo. Rozhovor s ní mě velmi fascinoval. Nikdy jsem neměla možnost se setkat s mladou a talentovanou Romkou.

Poté jsem přišla do obchůdku, kde jsi pracovala, tak jsem se nějak rozpovídaly. Šlo to úplně samo. Musím říct, že se mi s tebou moc dobře hovořilo.

Jistě, i já jsem se těšila na následu-

jící setkání. Měly jsme si totiž hodně co říci. Měla jsem dojem, že naše setkání jakoby se mělo uskutečnit, že se prostě nestalo jen tak, čirou náhodou. Jakoby bylo řízeno shůry. Tato mladá žena mě něčím okouzila. Možná tím, co všechno si už zažila. Chtěla jsem se o ní dozvědět více informací a udělat s ní rozhovor. Podařilo se. Měla jsem pocit, že díky rozhovoru se o ní dozvím daleko více. Měla jsem radost, že s tím souhlasila. V mnoha věcech jsme si byly podobné. Tento rozhovor jsem si nahrála a poslala mému šéfredaktorovi Josefu Gabrielovi (šéfredaktor časopisu Espirit a webového portálu Lidé mezi lidmi), který mně na kurzu Symbiůza naučil základům redakční práce.

Povídaly jsme si o romské problematice a celkově o Romech v dnešním světě. Jaký máš ty osobně na to názor?

O romskou problematiku jsem se nikdy nezajímala, spíše něco slyšela z médií. O Romech si myslím, že jsou jednak dobří, ale také s chybami. Myslím si však, že lidi dobré i zlé najdeme i mezi „bílými“. Já jsem však měla možnost potkat dvě Romky a musím říci, že jsem narážela na ty dobré. Neřekla bych, že by měla široká veřejnost a média říkat o Romech jenom to špatné, ale pou-

kazovat hlavně na to dobré. Myslím si, že těch dobrých je daleko více, než si myslíme. Někdy mně připadá, že média poukazují vyloženě jen na ty špatné. Proto se k nim společnost staví zády. Nechce je zaměstnávat, diskriminuje je a mně osobně se to nelíbí. Pokud těmto Romům nedáme šanci pracovat, podpořit je v něčem, ať se vzdělávají v učebních oborech, na středních školách apod., tak se to asi nikdy nehne z místa. Myslím si, že řada Romů je diskriminována. Většina z nich má strach. Ale je tomu opravdu tak? Proč média neukazují ty velmi schopné Romy, kteří pracují, kteří něco dokázali? Myslím si, že by to je pak naše společnost viděla jinými očima.

Kde teď pracuješ nebo čemu se věnuješ? Přibliž nám trochu svou práci.

Od ledna 2012 dělám redaktorku webového portálu Lidé mezi lidmi (www.lidemezilidmi.cz), který se zabývá zdravotně-sociální oblastí. Takže oslovuji různé neziskovky z našeho regionu, nahrávám rozhovory se zajímavými lidmi, kteří v životě něco dokázali. Jinak mám malý úvazek v neziskovce Iskérka v Rožnově pod Radhoštěm, kde dělám dobrovolnici a předsedkyni Rady uživatelů. Rovněž jsem zapojena do dvou mezinárodních pro-

jektů, které uskutečňujeme s partnerskou nizozemskou organizací Stichting De Boei z města Eindhoven (www.deboei.com). Také jsem vytvořila první číslo občasníku Naše Iskérka společně s ostatními klienty. Připravujeme mezinárodní zpravodaj ve spolupráci s našimi nizozemskými partnery. Provozujeme taky dobrovolnickou službu pro TV NOE (televizi dobrých zpráv) – službu KANOE. Ráda téhle skvělé televizi pomáhám aspoň formou dobrovolníka. Musím říct, že po 22 letech boje s nemocí jsem konečně našla nový smysl života a jsem za to moc vděčná.

Takže jsi redaktorka, zabýváš se psaním. Jsi tedy tvůrčí. Co ti tahle práce dává?

Nikdy jsem neměla žádnou zkušenost s psaním. Ale už na střední škole jsem chtěla jít studovat novinářinu. Bohužel přišla nemoc a všechno dopadlo jinak. K psaní jsem se dostala až v roce 2008. Napsala jsem článek do TV NOE a vůbec jsem netušila, že by ho mohli přečíst. Stalo se, a tak jsem v psaní pokračovala. Do TV NOE jsem pak poslala daleko víc textů a některé z nich byly zveřejněny. Psala jsem pak více. Přišla jsem na to, že mě to baví a naplňuje. Také mám radost, když s někým udělám rozhovor. Dozvím se tak spoustu informací, proniknu do hloubky toho člověka a myslím si, že to má něco do sebe. Když si někdo pak text přečte a pochválí, tak to zahřeje na těle i na duši. Stane se však, že se potkám i s kritikou, ale to k tomu zřejmě patří.

Odbočme teď na chvíli od práce, zeptám se – jaké věci k životu potřebuješ?

Když člověk onemocní, zjistí, že je pro něj nejdůležitější zdraví, láska, pocit, že ho má někdo rád. Potřebuje nějakou oporu, člověka, který mu poradí, vyslechne a potěší milým slovem. Myslím, že dnešní doba je příliš úspěchaná a lidé změnili hodnoty v životě. Honí se za penězi, za úspěchem, ale ty nejdůležitější životní hodnoty zapomí-

nají vidět. Lásku, mezilidské vztahy, úctu, toleranci a ochotu pomáhat ostatním. To bohužel mnoha lidem chybí. Mně nemoc něco vzala, ale také dala. Mám pocit, že se dovedu daleko lépe vcítit a pochopit zdravotně hendikepované, nemocné, trpící a lidi bez domova, kterých stále přibývá. Zdá se mně, že se na ně moc nemyslí. Bohužel lidé v dnešní době myslí hlavně sami na sebe a to se mně nelíbí.

Jsi duchovně založený člověk, věříš v Boha. Byla jsi k tomu vedená od mala, nebo jsi začala věřit až v dospělosti? Někteří lidé hledají Boha jen tehdy, když něco potřebují, když jsou opuštěni a hledají pomoc, a vlastně v něj třeba ani nikdy nevěřili. Jaký máš názor ty?

Ano, jsem věřící. Víra mně hodně pomáhá překonat těžkosti života. K víře jsem byla od mala vedena, ale moc jsem tomu tenkrát nerozuměla. K tomu člověk musí dožrát. Já jsem dřív byla spíš ten křesťan spící a hledající. K víře mě vedla moje hodná tchyně, zúčastnila jsem se různých duchovních akcí. Největší zlom a příjemný obrat k víře byla už zmínovaná TV NOE. Opravdu musím říct, že díky TV NOE jsem našla obrovský dar – dar víry. Všem pracovníkům TV NOE a hlavně řediteli TV NOE – otci Leo Ryškovi – za to budu velmi vděčná. I když jdu ve víře po malých krůčcích, tak mně to hodně pomáhá. Už si nedovedu představit ani jeden den života bez Boha, bez boží lásky, dobra a pokoje. Jsem za to nesmírně šťastná. Škoda jen, že jsem se k tomu nedostala dříve.

Myslím si, že jsme se obě měly v životě potkat a jedna druhé něco předat, takže ti děkuju. Děkuji také i Bohu, protože to byl jeho nápad, abych zašla do obchůdku, kde jsi pracovala. Přiju ti hodně pracovních i životních úspěchů. A mockrát děkuju za rozhovor a tvůj čas, který jsi nám mohla věnovat. Věřím totiž na anděly a ty jsi anděl.

Ptala se Veronika Kačová

D. Mičolová: Bijo Devles imar našťi dživav aňi jekh d'ives

Pa'tan, hoj tumaro dživipen del čačipen, the tumari pa'tiv tumenge šegetinla te kerel kajsi dživipen savo kampil. O dživipen pes kerel avri andro arakhipen the odkidipen. Sako džives tumenge andro dživipen aven neve manuša, tumen lenge phenena „lačho džives, lači rat“, the varesave tumenca ačhona ča čeporo, varesave čhona, the aver calo dživipen. Savorenca pes varekana dikhas, the varesavenca odkidinas. He me man prindžard'om jekhe lačhe manušeha, savo rodelas, he palis arakhl'as. Andre ko'la doba samas sodujžene pro jekh than. The vaš kada peske pe'am andro jakha. Kam'lomas bi tumenge te sikhavel la Danku Mičolová, savi hiňi but butakeri, lačhejileskeri manušni, so kamel savorenge te šegetinel. Kerel but'i sar šefredaktorka andro časopisos Amari Iskérka, the hiňi dobrovolňikos andro občansko sdružení Iskérka. Ginen ča dureder...

Lačho džives, Danuš, sako manuš varekas andro dživipen arakhel, the koda les vareso del. Šegetin-

la leske the džal dureder. He Tu av'la andro miro dživipen, the šegetind'al mange. Ehin andre Tute zor. Sal manušano dženo the ehin Tut cicho andre vod'i. Kamav Tut te sikhavel le džengenge, so ginen Romano hangos. Te phenel lenge, sar pes amen dujžene arakhl'am. Savo Tut ehas pre mande peršo lav?

Keravas but'i andre jekh neziskovo organizacia, so bikenavlas veci andalo Fair Trade. Kidle man avri. Chud'om te kerel but'i andre aver than. Akor man arakhl'om la kedvešna, šukara the but'akera romaňa čhajaha, savi pes vičinel Veronika Kačová. Mind'ar oda peršo džives, sar pes dikhl'am, ta mange pe'las andro jilo, kaleha, sar hiňi terňi the so džanel. Thod'am pes pro vakeriben, the av'las mange pre god'i, hoj pes prindžaras but dulones. Prindžarahas pes ča jekh džives, the man ke late o jilo lelas. Vakeriben laha man but lelas. Nigda man nahas šancija pes te prindžarel terňora the talentovimen romaňa čhajaha. Som bachtal'i vaš koda džives, so pes prindžard'am.

Paľis sar avľom andre Tiri buťi, ta pes veresar rozvakerďam. Džalas oda korkoro. Šaj phenav, hoj pes mange Tuha but lačhes duma delas.

Somas tiž rado, majind'am peske but so te phenel. Gondolinav mange, hoj amaro rakhiben pes majind'as avri te kerel, hoj pes oda na ačhiľa ča kavka. Ehin man šundo, hoj vaš kada sam paľikerde le Devleske. Kaľa terňi džuvľi man but očarind'as kaleha, so peske savoro predžid'iľa. Kamavas man latar te dodžanel buter, the te kerel laha vakeriben. The kerd'as pes mange avri. Ehas man radost'a, hoj phend'aš, hoj šaj. O vakeriben laha man but fascininas the andre pherdo veci peha sam jekhetane. Kada vakeriben mange nahrajind'om pro diktafonos, the paľis bičad'om mire šefredaktoriske, le Josefoske Gabrielovo. Hino šefredaktoris andro časopisos Espirit, the kerel avri o webos, savo pes vičinel Manuša Maškar Manuša, savo man pro kurzos Symbiůza sikhad'as sar pes lačhes te irinel.

Vakerahas peske pal o Roma andre kada svetos. Savo Tut ehin god'i pre kada?

Pal o romano problemas man ňigda nazaujuminavas, ča vareso šunavas khatar media. Pal o Roma mange gondolinav, hoj hine sar lačhe ta nalačhe. Gondolinav mange, hoj na ča maškar o Roma hine kajse manuša, ehin oda he maškar o gadže. Man ehas možnosť a te prindžarel duj Romen, the šaj phenav, hoj arakhl'om

kole lačhen. Na phend'omas bi, hoj bi o džene the media majind'anas te vakerel pal o Roma ča koda nalačno, aľe te sikhavel buter pre koda lačno. Gondolinav mange, hoj kajse lačhe manušen ehin buter, sar amenge gondolinas. Varekana mange avel, hoj o media keren avri ča koda nalačno. Vašoda pes paľis pherdo džene kavka ľikeren. Nakamen len te lel andre buťi, diskrimininen len, the mange pes oda na pačisaľol. Te le Romenge na daha šancija te kerel buťi, na podporinaha len andre vare-soste, te pes te študinen pro školi, ta pes oda ňisar na visarela. Gondolinav mange, hoj pherdo Roma hine diskriminimen. Sako lendar daran. The ehin oda čačo? Soske o media na sikhaven kole lačhe Romen, save keren buťi, the vareso sikhade?

Kaj akana keres buťi, phen amenge buter, so savoro keres?

Khatar januaris 2012 kerav buťi sar dženo, so irinel andro portalos Manuša Maškar Manuša (www.lidemizilidmi.cz), so šegetinel le nasvale manušenge. Tiž kerav vakeribena pherdo neziskovone organizaciencia the vicherne manušenca khatar amaro regionos, save vareso sikhade. Ehin man cikňi buťi andre neziskovo organizacia Iskérka Rožnovoste, kaj kerav dobrovolňikos the předsedkiňa andre uživatelsko rada. Som tiž thod'i andro duj mezinarodne projekti, save pes keren la partnerska organizaciaha khatar Nizozemsko Stichting De Boei, savi pes arakhel andro foros Eindhoven. Buter arakhena pro

www.deboei.com. Tiž kerd'om avri peršo čislos andro občashikos Amari Iskérka jekhetane le avre dženenca. Akana pes pripravinas le dženenca, so odej keren buťi, pro mezinarodno zpravodajos. Ehin man mek jekh buťi – kerav dobrovolňikos andre televizija TV NOE (televizija, so del lačhe lava) – služba KANOE. Ehin mange kalestar lačhes pro jilo. Šaj phenav, hoj pal o bišuduj berš, so somas nasvaľi, mange arakhl'om čačipen andro dživipen, the som pal kada but palikerďi.

Sal redaktorka the zaujimes Tut pro iriben. Sal but buťakeri. So Tut kaľa buťi del?

Ňigda man nahas ňisavi zkušenosť a le iribnaha. Čačo ehin kada, hoj imar pre sredno škola kamavas te džal te sikhavel pes pre „novinařina“. Zijand aviľa pre mande o nasvaľipen, the sa paľis ehas aver. Pro iriben man dochudľom načirľa, andro berš 2008. Irind'om člankos andre TV NOE, the na čujinavas, hoj les ginde. Kavka pes ačhiľa, the paľis keravas dureder. Andre TV NOE irind'om buter lava, the varesave ehas avri thode. Irinavas buter članki. Peľom upre, hoj man kaľa buťi bavinel, the lel man upre andro dživipen. Kaľa buťi peľa andre miro jilo. Tiž man ehin radost'a, sar varekaha kerav o vakeriben. Dodžanav man lestar pherdo veci. Paľis ko peske o vakeriben preginela, ta les zataťarla pro teštos the pre voďi. Ačhola pes tiž, hoj pes arakhena he la kritikaha, aľe kada andre tiž perel.

Oddžas khatar buťi the phučav Tutar, save veci Tuke andro dživipen kampol?

Sar manuš nasvaľola, ta prindžarla, hoj ehin perdal leste nekfeder o sast'ipen, o kamiben, šundo, hoj les vareko dikhel rado. Kampol leske varesavi opora, manuš, savo leske šegetinla, the kerla leske radost'a, hoj leske phenela šukar lav. Gondolinav mange, hoj kada dživipen hino but sid'ardo, the o manuša peske pre-visarde o hodnoti andro dživipen. Kamen pherdo love, sid'aren pal e bacht, aľe kole nekbareder veci, so kampol andro dživipen, leperen te dikhel. O kamiben, maškarmanušengre mišťiben, paľiv, tolerancija the lačhejileskeriben te šegetinel avrengre. Kada zijand pherdo dženege chibinel. Mange o nasvaľipen vareso iľa, aľe tiž vareso diňa. Ehin man šundo, hoj džanav man buter te šunel andro nasvale manuša, manuša, so cerpinen, bikhereskere manuša. Pre kajse manuša pes adad'ives but na gondolinel. Zijand but manuša gondolinen ča pre peste, the mange pes kada ňisar na pačisaľol.

Sal dženo, so paťal Devles. Salas likerďi le Devleha imar sar čahorake, abo chudľal te paťal Devles ča akana sar bari? Varesave manuša roden le Devles, ča sar vareso kamen, sar hine korkore, kamen te šegetinel, the kajča andre leste ňigda na paťanas. Savo Tut ehin upre lav?

Hi, paťav Devles. O paťiben andre mande mange but šegetinel, sar na

džanav so te kerel, hoj ehin pharo dživipen. Pro paťiben somas likerďi, sar somas čhajorake, aľe but kalestar nadžanavas. Pre kada manuš kampol te dozrajinel.

Me somas akor koda manuš, so paťalas Devles, aľe sar pes phenel, so sovelas the rodela. Andre paťiv man sikhavelas miri lačhi sasuj, somas pro pherdo voďoreskre akce. Nektbareder džives andro paťiben man diňa e televizija TV NOE, arakhl'om andre late bari zor – zor andro paťiben. Paľikerav savorengre, so keren andre TV NOE buťi, the nekbuter le fediteliske TV NOE – le dadeske Leošiske Raško-vo, avava vaš kada but bachtaľi. He te džav andro paťiben cikne krokenca, ta dikhav, hoj mange oda but šegetinel. Imar mange na džanav te predstavinel džives bi o Devles, bi o Devleskro kamiben, lačhiben the smiripen.

Som vaš kada but bachtaľi. Namišto ča ehin, hoj man pre kada na dochudľom sigeder.

Gondolinav mange, hoj pes peha majind'am te dikhel, the jekh avreske vareso te del, paľikerav Tuke. Paľikerav tiž le Devleske, hoj oda ehas leskri god'i, hoj avľom andre Tiri sklepic, kaj kerehas buťi. Vinšinav Tuke but bacht, sar andre buťi ta andro dživipen. The but paľikerav vaš Tiro vakeriben the Tiro časos, savo amenge diňal. Paťav pro andeľa the Tu andělos sal.

Phučelas Veronika Kačová

Soske sakoneske paťas?

Ehin ňilaj. O kham tat'arel, sar te kamelas sa te zlabarel. E phureder romňi, e Tera, andal jekh foros paš e Plzňa, bešel pal o kher tele ambrela garuďi anglo kham. Te kerel andre bar pes nadel nič. O kham igen paťarel. Kerava, až naela avka kera-des, gondolind'a peske e romňi. Andre oda varesavo gadžo avľa angle vratka a chudľa te vičinel, či vareko khere. E romňi les šund'a. Mindik kamľa lestar te phučel, so kamel, aľe o goro zmukhl'a: „*Ma rušen, hoj avľom pal tumende. Dikhav, hoj tumen hin šukar kher, ta peske phen-d'om, či tumenge nakampel vareso te kerel. Som muraris a šaj tumenge kerav, so kamena.*“ E romňi pre leste čak dikhelas. Andre oda avľa lakero čhavo. E daj leske chudľa te vakerel. „*Kadaj o goro muraris a stradel buťi.*“ „*No, amenge kampelas te popratinel e bar,*“ phend'a

o čhavo. „*Džanen,*“ chudľa te vakerel o gadžo, „*kamav pes te dochudel khere andre Pardubica. Bešav adaj pre ubitovňa, vareko mange čor-d'a o papira the o love. Akana pes našťik dochudav khere.*“ Oda imar so duj džene bešenas tel e ambrela a vakernas. E romňi thod'a le čhaske the le goreske te chal. O goro čak dikhelas. Mek pes leske naačhiľa, hoj les vareko čak avka ňisostar nič te del te chal. Mušind'a te el igen bokhalo, o chaben andre leste perlas sar andre chaňig. „*Tumen san igen lačhe manuša. Mek nakerďom nič a tumen man den te chal.*“ E romňi leske thod'a pro skamind le cakloha e paňi the e kaveja. Mek peha vaj deš minuti vakerenas a sar dopile, o čhavo les iľa andre peskeri bar. Dovakerde pes, hoj o goro leske sa popratinla a kerla, so kampela. Vaš oda les dela o čhavo 50 koruni

pre ora. O Štefkus, avka pes vičinas o čhavo, leske sikhad'a, so kerla.

Avka odoj o gadžo kerlas trin d'ives a o Štefkus les sako d'ives poťinlas avri. O chaben the o pijiben chudelas kija. Le Štefkuske navakerďa, hoj leske obthovla a zataťarla o kher

a hoj les hin savoro materialos pre oda. Oda d'ives les vipoťind'a vaš e buťi, a sar leske vareko te phendahas, ma poťin angal o materialos. Dovakerde pes, hoj leske poťinla, až sar les doanela. O goro iľa o love a geľa andro foros. No a sar avres, o love prepila. Mušind'a te el igen bund'ado. Džanelas sar te zdiľiňarel le manušen. Vakerlas, hoj les hin čhaj pre Slovensko the aver andre Belgia a hoj so duj džene hine doch-torki pre danda a hoj leske e romňi muľa anglo dešuduj berš a hoj hino akana korkoro. Paľis lestar vigela, hoj les hin mek jekh čhavo Prahate a kerel taxikaris, aľe hoj peha navakeren. Oda d'ives avľa raťi vaj deše orendar ke le Štefkuskere daj. Phend'a lake, hoj leske kampil šovšel the penda koruni vaš e doprava, bo anel upre le čhaske o materialos a hoj akana raťi ke leste natal'inla.

Ňiko andal o kher nagela avri te dikhel, či čačes vareso anel. E romňi les diňa ešta šel. Až sar odgeľa, e cikňi dešuduj beršengeri čhajori les dikhľa, sar bešt'a andro taxikos a akorestar les imar ňiko nadikhľa. Sar avres, ňisavo materialos naanda a la romňa očorard'a o ešta šel.

Pre aver d'ives avľa pal e Tera e Haňa, phureder romňi, so bešel maj paš late. „*S'oda has za goro, so adaj has idě raťi?*“ „*Aľe, aňi ma vaker,*“ phend'a e Tera. Paľis lake vivakerďa sa, so pes ačhiľa. „*Me man tuke čudal'nav, the tira čhaske, hoj pes avka den te zdiľiňarel. Me kale gores dikhľom andre televiza, sar les roden o phandle. Oda aven rado, hoj tumen the le čhas navičorda.*“

Soske sakoneske paťan? Lela tumen pal e god'i the cikno čhavoro. Akorestar le gadžes imar ňiko nadikhľa.

Andrej Giňa

Proč každému věříme?

Je léto, slunce hřeje, jako by chtělo všechno spálit. Starší Romka, které říkají Tera, žije v jednom městě nedaleko Plzně. Právě sedí za domem schovaná pod slunečníkem před pálicím sluncem. Na zahradě se dělat nedá, slunce dnes moc peče, udělám to, až nebude takové vedro, přemýšlí žena. Vtom se objevil u vrátek nějaký gádžo a začal volat, jestli je někdo doma. Tera ho uslyšela a hned se chtěla zeptat, co chce, ale ani ji nepustil ke slovu. „*Nezlobte se, že k vám takhle přicházím, vidím, že máte pěkný dům, tak jsem si řekl, jestli nepotřebujete s něčím pomoci. Jsem zedník, můžu vám udělat, co budete chtít.*“ Žena na něj zůstala koukat. Vtom přišel její syn,

tak mu hned řekla: „*Tady ten člověk je zedník a hledá práci.*“ „*No, potřebujeme trochu poklidit zahradu,*“ povídá syn. „*Víte,*“ začal mluvit gádžo, „*chci se dostat domů do Pardubic. Bydlím tady na ubytovně a někdo mi ukradl doklady i peníze. A teď se nemám jak dostat domů.*“ To už všichni seděli pod slunečníkem a vykládali. Žena donesla synovi i zedníkovi jídlo. Ten jen zíral. Ještě nikdy se mu nestalo, že by mu někdo jen tak z ničeho nic dal najíst. Musel být pravdu hladový, jídlo do něj padalo jak do studny. „*Vý jste opravdu dobří lidi, ještě jsem nic neudělal a už mi dáváte jídlo.*“ Žena přinesla na stůl ještě sklenice s vodou a kávu. Ještě pár mi-

nut poseděli, a když dopili, syn ho vzal do jejich zahrady. Dohodli se, že jim gádžo všechno uklidí a udělá, co bude třeba. Štefko, tak se syn jmenoval, mu ukázal, co bude dělat, a domluvili se, že mu bude dávat 50 korun na hodinu.

Tak gádžo pracoval tři dny a Štefko mu za každý den zaplatil. K tomu měl zadarmo jídlo a pití. Mezitím navykládal Štefkovi, že by mu mohl zateplit a obložit dům a že má na to všechnen materiál. Když mu ale Štefko vyplácel peníze za ten den, jako by mu něco říkalo – neplat' mu dopředu za materiál. Nakonec se domluvili, že mu zaplatí, až materiál přiveze. Gádžo si vzal peníze a odjel do města. No, a jak ji-

nak, peníze propil. Byl to vážně pořádný chytrák, věděl, jak lidi obláznit. Napovídal jim, že má jednu dceru na Slovensku a druhou v Belgii, že jsou obě zubařky, a že mu žena zemřela před dvanácti lety a on je teď sám. Potom z něj vylezlo, že má ještě jednoho syna v Praze, dělá taxikáře, ale že spolu nemluví.

Ten den přišel asi v deset hodin večer ke Štefkově matce, k Teře. Řekl jí, že potřebuje šest set padesát korun za dopravu, protože veze synovi materiál a teď v noci k němu netrefí. Nikdo z domu nevyšel ven, aby se podíval, jestli něco opravdu přivezl. Žena mu dala sedm set. Až když už byl pryč, její dvanáctiletá dcera ho zahlédla, jak nasedá do ta-

xíku. Od té doby ho nikdo neviděl, jak jinak, žádný materiál nepřivezl a Teru to stálo sedm stovek.

Druhý den k nim přišla Haňa, starší Romka, která bydlela hned vedle. „*Co to tady bylo za chlapa večera v noci?*“ „*Ale, ani mi nemluv,*“ řekla Tera a vyprávěla jí všechno, co se stalo. „*Já se ti divím a tvým synovi taky, že se necháte tak napálit. Toho chlapa jsem myslím viděla v televizi, hledá ho policie. To bud'te rádi, že vás ještě nevykradl.*“

Nejde mi do hlavy, proč každému věříte. Dokáže vás napálit i malé dítě. Toho povedeného zedníka už ve městě nikdo neviděl.

Andrej Giňa

Spisovatel, Rokycany.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na květen 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Stálá expozice: Příběh Romů

Stálá expozice představuje příběh Romů ve světových dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek. **NOVĚ OTEVŘENO!**

Ferdinand Koci. Strípky z tvorby romského výtvarníka

Výstava děl malíře a výtvarníka albánského původu žijícího v Anglii. Výstava je součástí evropského projektu R.I.C.E. 6. 4.–22. 9.

Lačo lav sar maro / Dobré slovo je jako chleba

Romští autoři ve fotografiích Lukáše Houdka. Série černobílých portrétů představuje méně známou součást českého a slovenského literárního kontextu – tvorbu Romů. Fotografie vznikly v rámci cyklu Šukar laviben le Romendar (Romové píší...) pod záštitou občanského sdružení ROMEA. 16. 3.–27. 5.

Romano suno – Romský sen. Básně, povídky a obrázky

Na velkoformátových panelech se představuje to nejlepší ze soutěže mladých romských talentů, kterou od roku 1997 pořádá Nová škola o. p. s. 16. 3.–27. 5.

Oliver v. Mengersen: Romové a Sintové v Německu. Historie a současnost

Přednáška z cyklu Kdo jsou Romové? Oliver v. Mengersen působí od roku 1998 v Dokumentačním centru německých Sintů a Romů v Heidelbergu a je akademickým pracovníkem katedry historie na Univerzitě v Heidelbergu. Ve své přednášce se zaměří na dějiny Sintů a Romů od jejich příchodu na německé území v 15. století, popíše jejich první přijetí ve středověké

společnosti a následné pronásledování v období novověku. Speciální pozornost bude věnována dějinám 20. století, které jsou právě v Německu spojeny s počátkem nacistického pokusu o vyhlazení Romů a Sintů v celé Evropě. Přednáška proběhne v německém jazyce, bude tlumočena do češtiny. 22. 5. v 17⁰⁰ Filozofická fakulta MU v Brně, Arne Nováka 1, Brno

MUZEJNÍ NOC V MUZEU ROMSKÉ KULTURY

19. 5. 2012

Muzejní dvůr:

18⁰⁰–20³⁰ • Ukázka kovářského řemesla v podání slovenského kováře Ivana Šarkózyho
20⁵⁰ • Bengore. Amatérské divadlo občanského sdružení IQ Roma servis

Knihovna:

18¹⁵–19¹⁵ • Amare čhavage – Naším dětem
Jazykové a literární hrátky pro děti i dospělé s romským spisovatelem Emilem Cinou, autorem mnoha říkanek a krátkých povídek

Dětský ateliér:

19¹⁵–20¹⁵ • Workshop s designérkou Nicole Taubinger

Prostranství před Muzeem romské kultury:

19¹⁰–20⁴⁰ • Koncert Antonína Gondolána a jeho kapely
21¹⁰ • Princezna Tma. Divadlo Líšeň

Výstava fotografií Dejvida Sejdivice

Výstava fotografií mladého romského autora Dejvida Sejdivice. Fotografie vznikly během workshopu v Podgorici v rámci projektu Cestující výstavy DIA-LOG. 7. 5.–13. 5. Vernisáž 6. 5. od 16⁰⁰

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na

www.romove.cz

Připravte se na GHETTOFEST v Brně – festival pro všechny!

Ghettofest je nový brněnský festival, který se uskuteční v sobotu 2. června 2012. Jeho dějištěm se stane brněnské „ghetto“ – ulice Bratislavská a její nejbližší okolí.

Proč Ghettofest? „Rádi bychom upozornili na to, že v téhle lokalitě žijí vedle sebe Romové i Češi, navíc další národnosti, jako jsou Vietnamci nebo Ukrajinci,“ říká PR manažerka festivalu Alica Heráková a dodává: „Chceme tuto předsudky opředenou lokalitu na jeden den otevřít, přitáhnout k ní pozornost a přivést do ní ostatní obyvatele města Brna. Ukázat a vytvořit prostor, kde se skrze kulturu a umění setkají všichni lidé, kteří se rádi bavi a také otevřít diskuzi o tom, jak život v lokalitě zlepšit a jaká je vlastně její budoucnost.“

Logem festivalu je tzv. Anděl naděje. Těchto andělů je dohromady 22 a po celý květen budou k vidění v ulicích Brna. „Pro Ghettofest je výtvarně zpracovávají mladí brněnští výtvarníci, ale třeba i děti z lokality,“ uvádí dále PR manažerka festivalu s tím, že andělé naděje symbolizují naději na lepší společné soužití, méně předsudků a více komunikace a porozumění.

Jako pouliční festival se bude Ghettofest odehrávat přímo v ulicích. Nabídne několik divadelních představení, která se budou hrát na ulici Bratislavská, koncerty kapel jako jsou Gulo čar a Čankišou nebo artistický workshop pro děti. Kromě toho nabídne také diskuzi o budoucnosti lokality v Muzeu romské kultury nebo odhalení malby, kterou připravuje pro Ghettofest na zdi bývalé káznice na Soudní legenda brněnského street artu Timo.

Organizátorem festivalu je občanské sdružení Tripitaka, kterému se podařilo získat finanční prostředky od nadace Open Society Fund nebo od MČ Brno – střed. „Za podporu jsme velmi rádi, Ghettofest je v problematice soužití nový koncept, kterému věříme,“ říká zakladatel Tripitaky, Zdeněk Raiser. „Jsme přesvědčeni, že má velký potenciál hlavně proto, že k lokalitě přistupuje tvůrčí, kreativním způsobem a že se může rozšiřovat i do dalších lokalit a ročníků.“

Ghettofest představuje ale jen jednou z mnoha aktivit tohoto mladého a rychle se rozvíjejícího sdružení. To uskutečňuje projekt První úspěch zaměřený na mladé lidi do 26 let, kteří vyrostli bez biologických rodičů. Na půl roku dostanou možnost pracovat v Centru experimentálního divadla jako herci a připravují představení pod vedením profesionálního režiséra, dramatika a dramaturga.

Poslední představení Show4business pod vedením Jiřího Honzířka se setkala s obrovským zájmem. Tripitaka připravuje také projekt terapeutické kavárny nebo projekt Gypsy Street s cílem vybudovat textilní design centrum, kde by mladé romské maminky byly zaměstnány jako šičky.

Aktuálně se ale Tripitaka připravuje na Ghettofest. „V tomto okamžiku zajišťujeme vše potřebné od TOI TOI přes stánky s občerstvením, pojízdnou kavárnu nebo další kapely,“ říká PR manažerka a dodává: „Všem návštěvníkům vzkazujeme – Ghettofest je coby pouliční festival pro všechny zdarma, přijďte, těšíme se na vás!“ (rh)

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.